

դատման կրնայ ըլլալ: Եւ եւ բարեմիտ կը համարէի ամէն անոնք, որոնք այսպէս կը խորհէին, որովհետեւ չէին գիտեր Թերզի-հանի ինչ չար և անխիղճ արարած ըլլալը (1):

Ուրիշներ կը խորհէին թէ լաւ է որ վերջապէս Թերզիան՝ քահանաները կան-չելով, անոնց հետ պիտի խորհրդակցի, ա-նոնց կարծիքը պիտի ուզէ և խորհուրդ պիտի հարցնէ ու վերջապէս քահանայներն ալ ըստ խղճի իրեն խորհուրդ պիտի տան հրաժարելու և խնդիրն խաղաղութեամբ պիտի վերջնանայ:

Իսկ քահանայները մտաւանջութեան մէջ կ'երեւէին. որովհետեւ գիտար գիրքի մէջ կը գտնուէին. այդ ժողովքն վրձ-ուողական գիրք մը բռնել պիտի տար ի-րենց: չէին կրնար ըստ խղճի Թերզիանի ի նպատակ ուղղութեան հետեւիլ և բացո-րոշ կերպով հակառակ ալ վարուել կը վախճային, գիտնալով որ Թերզիան վրձ-լուծելու համար, Եկեղեցական իշխանու-թիւնը իւր գէնք գործածելով, վրեժնք պիտի չարչիկէ՝ ու վերջապէս քիչ շատ զուշակուեցաւ որ Թերզիան այդ ժողովին մէջ ի նպատակ իրեն կառավարութեան մա-տուցուելիք հանրագործութիւն մը ստորագ-րել պիտի տար: Տրամագործութիւնները այսպէս էին, մերժողական պատասխան ուալ այդ առաջարկութեան, բայց քանի որ ինքը հրաւիրագրին մէջ կ'ըսէ որ խո-նրոյակցութիւն պիտի ընենք, պիտի սպա-սէին իսկ զրդակցութեան առնելիք կեր-պին, ըստ այնմ յայտնելու իւրաքանչիւր ոք իւր կարծիքը: Բայց մեծ յուսակա-րութիւն մը եղաւ այդ ժողովը:

Ժամը երէտ քին հրաւիրելով քահանա-նէրը փութացած էին ներկայ գտնուելու ժողովատեղին, Աստուածածին Եկեղեցւոյ դասը. Թերզիան և Ռոքոսեանն մակը են սովորական աղօթքէն յետոյ, նստե-ր են. Թերզիան շատ չփութած երեւոյթ մը ունի եղեր. բայց դեռ խօսքի չ'սկսած ինքը և Ռոքոսեան դադանի փափուք մը ունեցել և իրարու ակննդին, որմէ յետոյ Թերզիան անմիջապէս պահարան գացեր է, Ռոքոսեան ալ ետեւէն, հոն հինգ վայր-կեան առանձին տեսակցելէ յետոյ նորէն ներս եկեր և Թերզիան թողի մը ունեւում, իւր գլխով յայտարարութիւնը կարդացեր է, որուն պարունակութիւնը այս է. եղեր իմէ՛ որ շատ առ բառ, գտնէ ըստ իմաստին, ինչ որ ներկայ եղող այլ եւ այլ անձինքներէ լսեցինք. չմոռնանք ըսե-լու որ Թերզիանի ձայնը շատ երկչոտ և արտասանութիւնը վարանոտ է եղեր. «Մասնով է Ձեզի որ ցաւայի ճշմարտութիւնը համար չ'ըսեմք, զիս պէտք է պաշտպանէք և ժողովուրդը համոզէք իմ կողմն բռնելու, ինքի դէմ մեծ անիրաւութիւններ գոր-ծուեցան մի քանի խոտորանք ու սրիկայ անձանց կողմանէ. անոնք պէտք է որ ի-րենց պատիւը գտնեն. մենք գիրքնք վախ-ցընելու համար Ս. Քահանայապետէն բա-նադրանք բերել տուինք, բայց անոր կա-րեւորութիւնն տուող չեղաւ, ու աւելի ա-ռաջ դային, որ նոյն իսկ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Ուսումնարանը որ Կղերանոց ըլլաւ համար չ'իյնաւ է, ուր Ձեզմէ շատեր իրենց ուսումն աներ են, և մենք ալ այդ Կղերանոցը վերահաստատելու ձեռնարկած էինք, անոնք բռնութեամբ գրաւեցին, և հոն բոլորովին աշխարհա-կաններէ կազմուած խնամակալութիւն մը կազմեցին. դուք պէտք է իրենց այս ա-նիրաւ արարքնք դէմ բողոքէք, և որպէս զի չկարենան դպրոցը չարունակել, պէտք չէ որ հոն տղայ երթայ, ուստի պէտք է

համոզէք ժողովուրդը որ ով որ հոն աը-ղալ զրիկ, թէ տղան և թէ ծնողքը բա-նադրուած պիտի ըլլան: Երկրորդ եկեղե-ցին երու մէջ պէտք է որ ձայնաւոր Պա-տարագ ըլլայ և իմ անունս բարձրաձայն չ'իշուի. իսկ եթէ իմ անունս յիշատակու-թիւնը չ'ըլլայ. այդ եկեղեցին արգելքի տակ պիտի աւելուի ու պիտի սեպուի. զայս ալ ժողովրդեան ծանուցէք, որպէսզի վախճան, և իմ անունս յիշատակութեան արգելք չ'ընեն: Երրորդ ինչ որ ամենէն աւելի ծանր է ու մեզի գէշ պիտի ըլլայ, կը լսենք որ այս վաշխական ըսուած Ժո-ղովքը մեր ձեռքը եղած կալուածական եկամուտներն ալ պիտի գրաւէ, որով մեր միջոցները պիտի պակսին, ուստի այս մեծ վնասուն և չարիքին առաջն պէտք է առնէք. մանաւանդ որ արդի Կառա-վարութիւնը մեզի խօսք տուած է որ եթէ կղերք և ժողովուրդը հանրագործութեամբ իրեն գիտնի, եղանակներու գէ՛մ բողոքեն, և իմ Պատրիարքութեան մէջ վերահաս-տատուած պահանջին, ինքը պիտի ընդու-նի այս առաջարկը և պիտի գործադրէ. ուստի այս իմաստով պրութիւն մը պատ-րաստած ենք զոր պէտք է դուք ոտո-րագրէք:

Թերզիան, իւր այս յայտարարութիւնը լսեցնելէ յետոյ, անորոշ ու երկչոտ աւ-նարի մը նետեր է չուրջը, անսնկու թէ ինչ ապաւորութիւն ըրած է իւր խօս-քերը ու անմիջապէս Ռոքոսեանին դառ-նալով ըսեր է. «Ի՞նչ ուրիշ ըսելիք մ'ու-նիք. Ռոքոսեան ալ գրեթէ միեւնոյն խօսքերը կրկնելով, աւելցուցեր է որ «Ի-րաւունք ունի մեր ամենաբերիկ և ամե-նապատիւ հոգեւոր տէրը, անշուշտ բոա առ բառ կը գործադրէք իրեն այս հրա-մանները» ու անմիջապէս վերջը, Թերզիան շուտով եկեր մեկնեւ է. և Ռոքոսեանն ալ ետեւէն: Քահանաները որ ըստ հրաւիրանաց կ'սպասէին որ իրենց թոյլ պիտի տրուի իրենց խորհրդակցութիւնները ընելու, զար-մացած իրարու երեսնայեր են, ու կեր-մեկնեւ են. քառորդ ժամ անակը է այդ ժողովը:

Կ'երեւի թէ Թերզիան գուշակելով որ քահանայները ծանր և արդար գիտողու-թիւններ պիտի ընեն իրեն այս առաջար-կութեանց, որոց ինքը չ'պիտի կարենայ օրինաւոր պատասխան տալ կամ զիրենք համոզել, այսպէս կարճ կապեր է. ինքն ալ զվշտով իրեն այս ժողովքին վրայ:

Այդ կը հարցնենք թէ ասիկայ ժողովը է թէ խայտառակութիւն և ինչ տրդիւնը կրնայ ունենալ այսպիսի կեղծ ու խա-բէական ձեւով եղած ցոյցերը. բայց ի-րեն հողք չէ ու առանց ամշխալու «Արձա-գանք» իմէ պիտի գրեն թէ բոլոր քահա-նայները հաւաքուեցան ու ժողովքով այս որոշողութիւնները տուին (1):

Ուրիշ առթի թողով այս ժողովքին մէջ եղած յայտարարութեանց նկատմամբ մեր խորհրդածութիւնները, կ'ըսենք որ ինչո՞ւ համար Թերզիան այսպիսի կը վախ-նայ ժողովքէն. անիկայ որ կ'ըսէր եւ ա-ռանց ժողովքի գործ չ'ու անանք. հիմայ ժողովքի անունը լսել չ'ուզեր. ըսել է ոչ միայն Երեսփոխանական. Վարչական, այլ նոյն իսկ Եկեղեցական և Կրօնական Ժո-ղովքներն ալ չ'ուզեր և ասոր համար զա-նոնք ալ լուծած է. արդեօք անոնք կրօնքի հակառակ են:

Երբ այսպէս կենսական ու կարեւոր խնդիրներ կան մէջտեղը, այսքան ծանր որոշողութիւն կը արուի, այսչափ զիւրի-բան է եղեր ամբողջ ժողովրդեան կրօ-

(1) Արդեօք այս կերպով եղած է չը-տովմայ մէջ գումարուած Սընհոդոսական որոշողութիւններն ալ: Որչափ որ լսեցինք Եպիսկոպոսներէն ոմանց ըրած նկարագը-րութիւնները, ճիշդ այս կերպով եղած է. այն տարբերութեամբ որ հոն գրութիւն-ներ կարգադրու են, և իրրեւ ամենուն կողմանէ ընդունուած նկատուելի են: Մինչդեռ թոյլ չէ՝ արուած ոչ մէկուն գի-տողութիւն ընելու, որուն համար Եպիս-կոպոսներէն ոմանք ցաւ և արտունջ յայտ-ներ են հոն իրենց մտերմներուն:

Նակահ զգացումները ու խղճերը վրդովե-լ. արդեօք ինքը խաղաղիք մը կը կարծէ կրօնքն ու խիղճը: Ինչ կ'ըսեն ասոր մեր Եպիսկոպոսները: Ու ինչո՞ւ զարմանալ կըր մենք ալ ճիշտ կարեւորութիւն չտանք ասանկ, առանց խորհրդակցութեան ու հապճեպով արուած որոշողութիւններու, մանաւանդ թէ վստահ ենք որ անոնք յա-ռաջ կ'ազան պարզ քահանայքէ: Եթէ կ'ուզուի որ անոնց կարեւորութիւն արուի, ինչպէս որ պէտք է արուի, նախ ինքը պէտք է անոնց կարեւորութիւն տայ. անկեղծ կերպով խորհրդակցութիւն ըլլայ և լուրջ կերպով ուսումնասիրուի, քննուի Կրօնական ժողովքներու մէջ, և անոնց ճշմարիտ որոշողութիւնը մէջտեղ ելլէ:

Բայց Թերզիանի այս ընթացքը ուրիշ բան չի ցուցներ, եթէ ոչ իւր սրտին չա-րութիւնը ու կեղծիքը, ճշմարտութեան ու արդարութեան հակառակ դործելը, իր խարդախ ընթացքը, ու ասոր համար կը վախճայ մէջտեղ դնելը. վախճալով որ իր խարդախութիւնը մէջտեղ կ'իլլէ ու կը խայտառակուի ասոր համար ասանք գաղ-տագողի, անորոշ կերպով կը գործէ. խա-ւարի ու անորոշողութեան մէջ: Ապա թէ ոչ պէտք է ճակատագրեւ երեւան դայ առանց վախճալու. ինչպէս կ'ըսէ Քրիս-տոս Աւետարանի մէջ. «Որ սրիւ գճըշ-մարտութիւն, դայ առ լոյսն, զի յայտնի լիցին գործ իւր թէ Աստուծով գործե-ցան»: Քանի որ Թերզիան խաւարի մէջ միայնակ կը գործէ, Աստուծով չեն անոնք, ուստի ոչ մէկ աղեցեղութիւն և բարի հե-տեւանք չեն կրնար ունենալ:

Թ. Կ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

ՐՈՒՅՊԱՆԵՆ ԻՃԹԻՄԱԸ

==+==

Եաղաղըմը վէճէ, ճուռաւ իրթէսի կիւնիւ, Թերզիանն սաղէթը մատուցե-լի իւղէրինէ, բուհպանտան միւրքքէս պիտի ինթիւմ վուգուս արուածալ մուգար-լէր իսի:

Պու կիւնքի նիւսիւնէ վեղտէ միւնտէրիճ էրմէնիճ մէգալէտէ, պու պագալէ պաղը մալիւմաթ իլէ պիլիքտէ, մուհիմ միւ-թալէաթ տալիս կէօրիւմիւշ օլուպ, անճագ քէնտի խուսուսի խապէրլէրիմիլի, մէղքիւր էրմէնիճ մէգալէտէ իւսվէ իթմէք իսթէ-րիլ:

Ճուռաւ իրթէսի կիւնքի նիւսիւնէ միւղ-տէ պու ինթիւմ հագընտաւ հագըղըմը ֆիլդըմանն սօնընտա, «էյրի ճէովէլտէն տօղրու չիղկի չըգմալ ֆէշի սընճա, Թեր-զեաննն բուհպանն տալէթ իթմէսիւնտէն պիղճէ խայր պէքլէնէմէք» տէրի եաղ-միւշ, հաթիւ պէօլէնէ տալի թէրթիւլ իթտիլմիւշ իլքէն, օ էնանտի իտալէտանէ - միլիլ պիւրէթ իտէ պաղը պէվաթն, կէօլա մէղքիւր ինթիւմաթ, Թերզիանն կաթո-լիկոսըգտան իսթիլիք իթմէք բուհպանն տալէթ իթմէք տալիս արլուքէն օլուգարընը վէ պիւնտէն ալէն հաղաղըմը ֆիլդըմանն տօղրու չըգմալտաղընը պիւնտ իթմէրլի իւղէրլիւնէ, վագաւ պու միւթալէտաւ գա-նարաղ տէրի իսէ տէ, նիհայէթ պուսու իսթիւր իտէն տօթիլարըմը հիւրմէթէն, մէղքիւր սօն ճիւմէրլի գալաղըմը ի-տիլ:

Մէճիլ օլուպ պիթտիլտէն սօնրա, սօն տաղըգտաւ գալաղըղըմը ճիւմէրլի իթմէք միւթալէտաղըն տօղրու օլուգարընը, եանի Թերզիանն չիլի ճէովէլտէն տօղ-րու չիղկի չըգարմաւաղընը պիլ տէֆա տահա միւնտիլտ օլարաղ մալիւմաթ տաղը:

Շէօլէքի գտնն օլուստուղընա կէօրէ, պիլ խայլի բուհպանն կէլէնէ կի մէմու օլ-ուսըն հայտէ, անճագ 14-15ի հաղը պու-լուսմը օլան պու ինթիւմ, Ս. Աստուածածին Աթոռանիտ քիլիսէնտէն վուգու պուլուպ, Թերզիան վէ Ռոքոսեանտան մաստա եւ պիսկոպոս պուլուսմաղը, վէ Թերզիան՝ պահարանոսն պիլ քէրլէ քիլիսէնէ կի-րիպ, էթրաֆա կիօլ ֆէգտիլտէքտէն սօն-րա կիլիմի վէ իլքիսի տէֆա կէլէրէք պու տէֆա հուգըտաւ աթիւսէք պէհանաթ-տա պուլուսմը տըր:

«Սիլի պու կիւն պուստա տալէ-թիմտէն մագուէա, պիլ թաղըմ մէրուստ քիմէնէրին իրթիլքեալ իթիլքիլի հա-րաքաթը դայը մէշրուէ գարչընտա թէտապիլը լաղըմէր թէպիլիլ իթմէք իչին սիլի իմալ եաղընտա ալաճագար Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ մէքլէպի քի, — է-ստէն մէքլէպ տէրի, Կղերանոց տըր ֆէ պուսու խալաթ իթմէք իւզրէ թարաֆը-մըլտան թէշէպիլտաթը լաղըմէ իճրա ի-տիլէնէք տիլ, — պուսուն, օ մէրուսալար թարաֆընտան քիւշարընտա, չալիլտանը օրտա տէվաթտան մէն իթմէք իւզրէ, էպէվէնէրլիւնէ հապիլաթ իթմէնիլի վէ էվլաղարընը օրտա կէնտէրէնէք օլաւ-լարէն, Քիլիսէնի Ս. Սարուղըլար, քոսն մաշոււմ իտէլէնէքլէրին խապէր վէլմէ-նիլի թալէպ իտէրի:

«2. Շէօրիլմիլն ուսում քիլիսէլէրինտէ հէր հայտէ ձայնաւոր Պատարագ թագաւս օլուսմալը վէ պէնիմ իսթիւմ Կ-Պատրիարք տէրի եատ իտիլմիլ տիլ հէր հայտէ քի-լիւսէ պու էմիլիմ իճրա իթմէրէ, եատա պուսուն իճրաթընտա մուսմաթթ վագը օլուստա, օ քիլիսէ «ալիլիլալ» օլաճագ արը. եալի քիլիսէտէ բուհպան թա-րաֆընտան իճրա մէրալմը բուհանի իտիլմէնէք տիլ:

«3. Բաթիլքիլքտէ իւղաւ իչին, հիւքիւմէթէ եաղընաղ թագրիլէ բուհ-պան վագը իմգ իտէնէքլէք տիլ:

«4. իլթէ պուլարը յիլէ իթիւր վէ էմը իտիլտըմ. պուսար պէնիմ գաթի էմիլէրիմ տիլ. պիլիլմը պուսուն իչին պէլքի դան տէօքմէք լաղըմ կէլէնէք տիլ, լաքին պէն գանըմըն աղմասընա թաղը օլուսըմ կիպի, սիլ տէ պանա իւ-թիսալ իթմէլիսիլիլ:»

Պու պէհանաթտան սօնրա, Թերզիան՝ քէնտի կէլէն վէքիլիլ իթիլապէն, «Պաշ-գա պիլ տէլէնէլմիլ վալ մը աղը» տէրի սօրիւշ. օ մալպարիստա իթիլիսէ օլուգլէրին թէքրարաղըգտան սօնրա «պաղաւ պիլ տէլէնէք եօգար. պուսար իճրա օլուսա-ճագ տըր» տէլէ իւսվէ իթմիւշ, վէ պու-նուն իւգլէրինէ ապիլ վէ վիլիլ, պաշգա պիլ տէօլ տէլէմէլէրէք, վէ միւղաքէրէք մէլտան վէրմէլէրէք. պահարան գաղու-սընտան սիլիլիլ կիլիմիլ տիլ:

Թօլընմըլ օլան բուհպան իսէ, պու-լուստաղարըն իսթտէ քէմալ հայրէթ ի-չինտէ գալարաղ, վէ կէօրիլքիլի իա-հալ մը, եօգաւ պաղաւ պիլ շէն մի օլուսընա հիւքմ իտէմէլէրէք, տաղըմիւշ-լար տըր:

Պէօլէ պահարըն պէօլի օլուր նէվ-րուլի, պէօլէ կաթիլիկոսն պէօլէ օլուր մէճիլիսի:

Պիլ հաթիլմ էվլէլ հաղընա տալէթ - նամէլէրտէ, «ճէմաթըն պուլուստուղը ճաւ չէքլէմէք հայրինէ պիլ տէրման ա-րաճագ իչին մուհիմ միւթալէթ ին-րաղ մագալէտիլ» ինթիւմաղա լիւզոււմ կէօթիլիլէն մէճիլ պու մը իսի: Ճէ-մաթըն ճաւ չէքլէմէք հայրինէ գոսան սէպէպլէր՝ պալէտտէ իշար իսէն նօգ-թալար մը տըր. տէրմանը տա, Թերզիա-նն թալիլիլ իթտիլիլ թարիլ մի՝ սիլ: Տիւնիանն նէրէտիստէ պու եօլաւ մէճ-լի կէօրիլիւշ, իշիլիլմիւշ տիլ. միւղա-քէրէ նէրէտէ, թալիլիլ էֆքեար նէրէ-տէ: Էկէր միւղաքէրէ, թալիլիլ էֆ-քեար լիւզոււմ եօգ իսի իսէ, մէճիլ տէրի, միւղաքէրէ իտէլէլիլ տէրի բուհ-պանը թօլալմաթա, օ եօլտա տալիլիլ - նամէլէր կէօնտէրմէլէ վէ հաղմաւա նէ՝ սէպէպ վար իսիլ Պու հայրը գարչընտա Տր. Ձօնրալըն տէտիլիլիլ խաթըլալա-մագ գապիլ մի ուրի:

Հէմ պագընըլ Թերզիան նէ՝ պէօլիւք վէ մուհիմ քէշիլիլ իսիլիւր. վագրիլիլ Ուսումնարան պիլտաղ մէքլէպ տէրի ի-միլ տէ, կէօլա Կղերանոց իմիլ: Սէն տէ իլքի պուլուգ սէնէ էվլէլ բաթիլիլ ի-տիլ, պու կիւն տէրիլիլ էլիլ սէնէ էվ-լէլ Կղերանոց օլան պիլ պիւնա, պու կիւն մէքլէպ օլուս օլուստա, վէ միլիլմէ, հիւքիւմէլիլ, էօլլէ գալա օլուսըն պու-լուստա, նէ՝ լաղըմ կէլիլ: Կղերանոց

(1) Այս բացատրութիւնը գուցէ ծանն հիշ, սմանց ակննդին. բայց եկեղեցական մը ան ալ Կաթողիկոս-Պատրիարք անունը կիլի ուղղը եկեղեցական մը երբ կը վը-ճարէ անծանօթ անձի մը կողմէ իրեն ներկայացուած մեծակա հաշիւ մը, որ իր-թեւ թէ զինքը պաշտպանելու համար այդ մարդը ծախսած է փոսթայի, զենիլ և ընկիլիլի, չար և անխիղճն յարմար ուրիշ ինչ անկիլի կրնայ արուիլ իրեն:

Ծ. Գ.

օրաց, քի՛մին մալի տիր. եկնէ միլլէթին տէյլը մի տիր: Էլլատարընը Ուսսում-նարանս կէօնտէրէն էպէլէնին՝ Ս. իւր-հուրդլարոան մահրում խոյէճէկինի, ես-նի բանարանցլըլար սըրասընս կէլէճէք լէրինի պէհան խտիւր: Պիզ, «բանադրան-քը» թէք պահլը տէյն պիլիւ իտթ. Թըրքան իսէ, Դիլնահին, ազալար տի-նիյէ պէյհինտէ պուլունանյարա գորըը իս թիմալ իտէկէլտիկի պու ճէզալը, էվլապը-րընը շու ես պու մէքթէպէ կէօնտէրէն-լէր ալէհինսէ աախի իսթիմալ իթմէսլը, «բանապրանք»ըն գըլլէթը հազըղլէսնի պիւսպիթ իլուն ատլիստիրիւրիւր: Սճապ-ւաւումարանստ մէզնէպիզլըք, տինսիզ-լըք մի թալիմ իտլէճէք տիր քի, պէօյլէ պիր աղըր ճէզանս լիս գում կէօրլւլիւօր: Իթինձի՛, քլիսէլէրտէ պէհմէհ պ ձալ-նաւօր Պատարագ օյսճագ, վէ Թըրքան Ի-ֆաթիլըք տէյն կուտ իտլէճէք, օյմալ-սա կախտա օյմաճագ, լէհնապլին օ քըլի-սէլէրտէ՛ յիցօի վաղիքէ իթմէհէճէք վէ տինսարան տուատան վէ իպատէթտէն մահրում իտլէճէք տիր — Տօղըուսու, Թիւղըանըն, էլիրմինձի աւըրտա եհնի պըր նաքուգթի ոնտար օյմազ իսթէհէճէկինի հիշ-մէմուլ իթմէհօրտուգ: Ճէնապը Ալլահ տա-նս ալ տթիթլինտէն մուհաֆաղա պու-հուրուն:

Իւշիւնձնւթ թնդեան, քէնախախի բաթ-
րլլլիքտէ իւզա իթտորմէք իշին, հաւ-
քիւմէթէ թադտաւ իտէճէլի թադրիւրէ րէ-
նապիթին վազը իմզա իթմէլէրին թալէպ
խոխօր: Պիղ, պիր դաշ չանազ-եալայը-
ճըլարտան պաշգա, Քիլիւէսին, Միլէ-
թինի սէվէն հիշ պիր րահիպին, պու եօլ-
տան պիր թադրիւէ իմզասըը գօեաճաղը-
նը մէմուլ իթմէլլիք: Վազապ պէշլէ
թադրիւրին հիւքմ ու թէճեսիրի օլաւու-
եաճարընտան պաշգա, իշպու թադրիւրի
թադաւա իտէճէք րէսմի պիր հէյէթ վէ
լաթ սա եօգ տըր: Իմզա իթմէլէն րուհ-
պանըն «կախակալութիւն»ը վէ րա-
հիպիք թախտաւթընտան մահրոււիլէթի
հարաւտտան, միլլէթ, քէնախլէրին՝ հէր
նալէ իտշիւնէճէք վէ իճապընը իճաւ ի-
տէճէք տիր:

Տիկեր թարափառն ռուհպանըմբզառն,
շու սըրառառ իթթիֆազ խոէէէք, Թււր-
զինանըն մէջքէւր հաղաղաղ զարայալար-
նա զարչը, մէրճիկ արիւ ռուհանիսի նէզ-
աննէ չհարիտէն բըթմէսթօ իթմէլէրինի
պէքլէրէր:

Տէօրախնէն՝ Թերզեան՝ Վէյթէ պունյար
պէնիմ գաթիկ չ'մըլէրիմ տիր. պունուն ի-
չին գան տէօքիւմէք տէ իճապ իտէրսէ
պէն վէ սիւ գանըմըլը տէօքմէլիլը տէ-
հօր. — Նէ'էր օլուհօրըլ . Թերզեան գան
տէօքիւհօր. գանըլը տէօքիւրիւհօր. է-
սէր Թերզեան գանըլը տէօքմէյէ պու գա-
տար Խարզուքէ իսէ, քէնտիստանտէ գի-
հատէ տինտար Գաթօլիք օլանյար իչին-
տէ տուքսահա նէ՛ ինթիսահը վար տըր:
վահլիքէ իչինտէ Գաթօլիքիլի ինթիյարա
կիթսին: օրատա պու ուղուրա գտնըը
տէօքսին: Բինտէ քէնտիսինէ մանի օլ-
մաջ. պիւլաքչի հէր քէս մէ'նուն տախի
օլուր:

Յազարս պուրատա, թաադիպ իթտիկի
հադգսրդ տավա ուղրընա գանընր տէօքէ-
ճէ, զատար պուտալա բահիպ պուլմանա-
ճադրնա թէէսին օլմալը սրր :

Բազար կիւնիւ, Վարչ. ժողով Ատե-
նապետի Յովհաննէս էք. Գարտաշտան,
Պէշոյը սէմթիւտէ մուգլիմ պալը ազալը,
Խաւսուտի պիր իմթիւմայէ տալէք էք իմթ-
էք, Հանձնարար Գրեգոր, Շէրպէճճեան
Պօղոս, Ոսկեան Գրեգոր վէ թօլպաիսն
Յովհաննէս էք յէր Կեֆաթրեանէ տառի-
րէսխտէ թօլանմըլար, վէ պիր կիւն էլ-
վէլ Թերզեանըն բուհպանա վազը օլտն է-
վադիր վէ թէպլիզաթը իւզէրնէ պիր
միւսեանթ դայըր ըստի միւսաքէրաթտա
վէ թաաթիի էքքեաթտա պուշլուռնմըլար
արը:

Շապիանը մեմուռնիյէթ արւր քի, Վարչ,
 Ժողով աղասը, հուգող վէ հայսոյցէթը
 Իրլլէթի մուհաֆաղասը մագսէտիյէ, Թիւր-
 քեհաննը հէր տիւրլիւ էնթրիգալարը գար-

Հըրընտա տաիմա միւթէկազգուզ պուլու-
նուհօր, վէ պու պէշայր ահֆ իթմֆ վէ
իյզա իթսիկի միւշքիւթըն ճնիւնիւ ալ-
մազ իչիւ: Աճէլէրէ գաւառը միւղաքէրէ-
տէն յաշգա բաղար կիւնլէրիին տարին ֆէ-
սա խաիֆ:

Զանն խտրելիլ քրի, պալէառտէ պէհանն
 ի խորիկիմիզ թէրզեանցնն ի Տապիլդէրի, ա
 սլիլ քէնաի «ճգնաժամ»նընն թէտպիլդէրի
 օլուպ, հէր հպառէ քէնաիօնինն սոնն եա
 զնն օլառալըննա առլալէի ի խմէքառէ տրի :
 Նէրալիք թառալէթինն զալլիկ կէղն
 ճէկինն շիւպահէ խորիմէզ :

ԹԵՐԶԵԱՆ ԻԻՄԻՏԼԵՐԻ

[illegible]
$$-(\circ) + (\circ) =$$

Սօսն կհիւնէրտէ Թիւրքեաննն՝ վիւքէ-
լատան պաղըսընը զիեարէթ իթտիկի վէ
եախօտ թարաֆընտան պաղըլարըն զիեա-
րէթ իւլէտիքըրի իշխովմէքտէ խաի՝ Մազ-
սէտի սապլըզ գապկնէնին քէնտի հազգըն-
տաքի գարար վէ մուամէլէսի կէօյա հազգ-
ըլըլըզ օլաըլընը անաթարադ , մէջքիւր
գարտըր վէ աշիկ վազըլթտա օլ պապտէ
շէրէֆարուսըր իտէն իտարէթի սէննիլի կէրի
պաշարարքի , բաթրիգիթքաէ իպզապընը
իսթիսա իթմէքտէն իպարէթի օլուպ , լա-
քին մալիւմաթը մէվտուգէմիգէ նէգարէն ,
վիւմաիլէհին պու իթշէպպիււսաթը սիլա
նէթիճէ գալմըլ , հաթթիւմ վիւքէլատան պի-
րի՝ պու եօլտա պիր միւրաճապթա գարըլը ,
Թիւրքեաննն հիւքիւմէթիճէ բաթրիգիթքաէ
իպաթըր՝ Մէճլիսի վիւքէլաննն գարարըր վէ
շէրէֆարուսըր պուլցուրաշ իրատէի սէնիլէ
մուճիպկինճէ օլմալլէ , պու կիպի իթշէպպիւ-
սաթթի՝ Թիւրքեանն իշին ֆայտէսի օլամա-
հանձարը , անձազ վէսիլիլէ միւնապաա վէ
իսթիլիւթի անձաքտան տուր օլմազ իւպէն
պիւսպիլթիւն չէքիլմէսի քէնտէ հազգըն-
տա տահա զիեատէ իսալըրըր օլաճալը եօ-
լընտա պէհանաթտա պուլուռնմըլ ոքըր :

==o==o==

ԹԵՐԶԵԱՆԸՆ ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆԸ

Թերզեանն, քէնտիսին թէքոր
բաթրիզիքէն խզա իթտրմէք իւզդի,
Թաշոր էնալիսին, քէնտիսի խիյն մահ-
զէլէր իմզա իթմէլէրի իլթարուն հա-
վի օլաքազ կէօնտերմլ Օլտըզը պիր թահ-
րերաթը ումումէ, Վաշ. Ժողովուն էլինէ
կէշմիշ, Վէ սօն իծթիմատա օգոււմը
տըր: Պուստա Թերզեան, նէ աշտիկինի
նէ հազորունը պիւսպիլթիւն, շաշըմըլ
քէնտիսինի վէ տալլաւըն նազարը միշ-
լէթտէ, հաթթա նէզար հիւքիւմէթտէ խէ-
մամիլլէ իթհամ իտէճէք Թապիրաթ վէ իս-
թիլլահաթ գուլլամըն տըր: Թերզեանն
շու հալէթ ֆիրքիլէսինէ հայրէթ իթմէք-
տէն պաշգա պիր շէլ տէմէք իւթմէլլիզ,
վէ աշիլ վազըթտա Թահրերաթը մէշքիւրէ
հազըլտա մէրճիլինին նազարըն տիգզա-
թըրն տալլէթ իթմէլի վազիֆէ առա իլ-
լէրիզ:

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ

11 ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒԽԻՆՆՈՐԵՑ

$$= 0 + 0 =$$

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ, ԷՐԿՐՈՐՇԱԿԱՆ.

11641011

21 8 0 0 1

$$\text{---} \xrightarrow{\text{---}} \text{---} \times \text{---} \xrightarrow{\text{---}} \text{---}$$

(Ե Օ Թ Ն Ա Մ Ե Ա Յ Ի Տ Ա Տ Ի)
 ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ
 Ն Ա Խ Ա Ր Ա Ր ՈՒ Թ Ե Ն Է Ն

$$= (o) = \times = (o) =$$

Սկզբային ընդհանուր բաղձանաց հա-
մաձայն, Վարչական ժողովը իւր 9-22 Օ-
գոստոսի գումարեալ նիստին մէջ, Պետու-
թեանն իրեն տրուած արտօնութեանց
սահմանն մէջ որոշեց Հասարակութեանս
միակ Ազգային Բարձրագոյն Նրկորդական
կոլեկտիւմին եղող Ս. Գրիգորի Լուսաւորիչ
Ուսումնարանին իւր անմիջեան հակոդու-
թեան ներքեւ ստեղծել և այդ նպատակաւ
կազմեց ուրոյն ինստիտուտ մարմին մը
ճինգ անդամէ բաղկեցեալ, ատենապետու-
թեամբ Զարեհ էջօ. Շիշմանեանի և ան-
խաղակողութեամբ Տարա Գեորգ էջ. Գոր-

լանկրճեան, Պօղոս էջ. Միմիտեան, Դա-
րիգլն էջ. Տէվէճեան և Արամ էջ. Ին-
ճիճեան: Մի և նոյն ժամանակ իւր սն-
դածոց մէջէն Ուսումնական նորոգոյց Ա-
տե՛նագլեան աղնուախալ Փրիգոր էջէնտի
Սովեանի իւր զոլմանէ պատմորաւ կար-
գէջ սոյն նշամախալութեան մօտ:

Նորակալով ինքնամակառութիւնը պատիւ
ունի ծանուցանել համայն ազգայնոց թէ,
Ս. Գր. Լուսուորիչ Ուսումնարանն, որ
անցելոյն մէջ ունեցած է իւր փառաւոր
չլրջանաբան եւ մատուցած է Ազգին ռաւիալ
եւ բարեկարգութիւնը իւրտասարդելուն եւ նոյն իսկ
գիտութեան եւ գեղարուեստից բազմա-
թիւ մասնագէտներ, որք առ հասարակ
յոյժ պատուաբեր դիրքեր զբաւած են ին-
կերութեան մէջ, յայտնովն նոր կապա-
կերպութեամբ ստանալով հետզհետէ կա-
րուար արեւորոգողմանը, պիտի հասնի
այն բազմացեալ մակարդակին որ կոչուած
է իւր երկնակալիչատակ Հիմնադրաց օրէն

Ուսումնական մարմինը կազմուած էլլալով կարող և մասնագէտ ուսուցիչներէ, Ուսումնարանին նոր տարիշլանը պիտի բացուի յաւաշիկայ Սեպտեմբեր 3ին երկուշաբթի օրը: Հետեւաբար Խնամակաւ ամէն աշակերտները այժմէ իսկ գալ և իրենց անունը արձանագրել տալ Վարժարանին մէջ, երեքշաբթի և Ուրբաթ օրերը առաւօտեան ժամը 9-12 (Ը. Ե.): Նոյն պէս նոր աշակերտ արձանագրել կաւ ու է թիկադրութիւն վը ընել փափաքող ծնողը կրնան դարձեալ միևնույն օրերը և ժամերը դիմել Ուսումնարան, Բերա Եէշի փողոց թիւ 1:

Միամավարդութիւնն օգտուելով Օսմանեան Պետութեան հպատակն և բարեպաշտ կամ պաշտպանութիւնէն և Յրանաական Կառավարութեան բարեբոյժար սրամաղըրութիւնէն, որով օժտուած է Ուսումնաբան 9 թոշակներով (bourse) ի Յրանաական, իտալէ չրջանէն ղուրս, Յրանաական Կառավարութեան կողմանէ իրեն շնորհուած արտօնութեամբ յիշեալ 9 թոշակներու (bourse) արժեքներով կարող աշակերտել հասցրելու համար, հարկաւոր եղած կարգադրութեանց ձեռնարկած է արդէն

ԽՆԱՆԱԿԱՂՈՒՅԻՆ
Ս. Գ. ԼՈՒՍԱԿՆԻՉ ՈՒՍՄԵՆԻՆ
Ի ԲԵՐԱՅ

Բերա, 18 Օգոստոս 1912

ՄԵՃՄՈՒՍԱՒ. — Պաշտօնակիր իւանը
տէրճ իթմէքէն պիզիմ հիսս իթմիկիւնիւ
մէսէրրէթի, օգուռանլարմըզնն տախի
հիսս իսմէնքէրթիւնէ միմիկչ Ուսուսնարան,
քէստի Միւստիւրէրինն բրօթէւերի վէ
մէքթէպին եիւքսէք բրօզիւսնարը սալի-
սինն, շէհրմիզաէ պուլըննան էն պիթին-
նի մէքթէպիւրին սըրուսնըը իշլալ իթմէք-
նապըզնը հալիկ պուլուսնը, վէ Ազար-
եան Կաթթիթիկին վէ Գարաթիւլ Կարա-
պետ էֆ.նին նէզարէթ վէ իթիսմը
Ֆէվզէլստէրիլլէ, սէնէրէն, լաեղզ օլ-
սուղը կիւքսէք մէվզլի իշլալ իթմիշ
իսթ տէ, խուսուսս սօն սէնէլէրտէ, իւք
իստապուլըլնը թէտրիճն զայպ իթմիշ
պայամըլի հոխ:

Լաքին պու տեֆա վարչ. ժողովուն
թերթիպ վէ գարարը մուծիպինճէ, սօղ-
րուտան սօղրու Աղգալին վարչութիւ-
նըն թաճթը նէգարթթիթնտէ օլմագ իւզրէ,
իշպու մէքթէպին, պապէտտէ իսիմէթը,
ղիբը օլունտան գէվաթտան միւրէք-
քէպ էնէրի պիր ինամակալութիւնա ի-
նալէսի՝ մէքթէպին հիւանի իտարէսինէ,
հապթ քէ թէրագգըրաւան թէէմինաթ
տէմէք օլմաքըյա, պունուն էլլատ
ընտէր վէ էլիւլէրէնի մէմուռն ի-
տէնէկի վէ զաթէն մէվմուտ շակիրտան
թէտէրլէրինտէն պազըքը, էվլատըրընը
պու սէնէ իշպու մէքթէպտէն ալմագ
կիպի պիր արա թառիմ իթմիքլէրի
թիթթըրտէն վազ կէնէքլէրի կիպի, հիտտի
թալլի ղէտէրլէրին տէ, միլլէ, միտտի
վէ մըւքմմէլ թալիմ ու թէրպիլէ ալտըր-
մագ իւզրէ, էվլատըրընը Ուոււմնարա-
նա կէսթարմէք իսթէնէնէքլէրինի գա-
վիէն իսիտ, հաթթա պունու թալսիյէ
հաէրիպ:

մէքթիւ պ ումուրնա, իտարէսինէ վազըֆ
ղայեոսը զաթլար օլուպ, Ուսումնարանը
էսիլ լարլազ հալինէ գոյմազ իչին լաղըմ
օլան թէսապլըր վէ վէսայթիլ իթթիխազ
վէ իծրա, էզէիւսէ Ուսումնարան իչին
էն միւսթայիտ վէ միւզթէտիւր մուսալլիմ
էր ինթիխազ վէ թայեին իտէնէքլէր
տիւր:

Խնամակալութիւն՝ Ուսումնաբանաւ տէ-
վամ Իտէն շակիրտանը, քննտրիչքնէ էպէ-
վէնյւլէրինէ, միլլէթէ վէ վաթման խաթիմ,
նամուսը վէ շէրէֆպախը դէվաթ օլմաթ
իլին, մէքէպլին իւք Միւնսախի Աղաբ-
եան Կ-Բաթրիկին վէ տիկէր խալիսա՝
լարընը մէպէք վէ բոզկոսմընա սալիք
օլմաթ տըր։ Մալիւմ տիւր քի, օ մէս-
էք վէ բոզկոսմ սայէսնէն, Ս. Գրիգոր
Էռեսասըի Ուսումնաբանը, պլննիսպէ աղ
վազըթտա, ճէմիլէթը իճթիմայէմիզէ
խալըրը վէ շէրէֆլին շակիրտան եէթիշ-
տիւմիշ տիւր։ Պոռնու, պու տէֆա տա-
լի անսամիմ արզու իլէ, իշպու. նօզթաի
նազարտտն եէնի Խնամակալութիւն
մուվաթազըյէթ թէմէնի, վէ ասի՝
վազըթտա իլէմուրիլլէթը ճէտիտէլէրի միւն-
նասիպէթիլլէն աղալը միւնսէթէմէյի թէպ-
րիք իտէրիզ։

ՏԱՆԻՅ ՊԷՅԻՆ ՊԷՅԱՆԱԹԸ

$$= \times \times \times =$$

ԱՆ՝ՏՕԼՈՒՏԱՒ ԷՐՄԵՆԻԼԵՐԼԷ ՄԵՍՔԻԻՆ
ՎԻԼԱՆԵԹԼԵՐԻՆ ԱՀՎԱԼԻ

— 〇 × 5 —

Բաթրիկ Սըշարունի Ս., բազար կինու-
թէստիկ զըմննտա, տախիլէ վէ աղտի
նաղըրընը զնտարէթ իթմիշ, վէ պո-
վէսիւէ իւն պիլիսասա տախիլէ նաղըր
Տանիշ պէյէ, վիլայէթլէրին չախանը թէէ-
սիւֆ աճվալինտէն պաճալա, ոճն կէլէն
թէէկրաֆնամէլէրի կէօթթէրմիշ, վէ Սատ-
րաղամ բաշատան բէճա իթտիլի կիպի, պո-
նաճվալէ զարըն պիլը չարէի աճիլ իթթի-
րաղընը ո տիլիլէ նաղըրընտան տախի
բէճա իլլմիշ տիլ:

Տասնչորս պէ՛լ մէջգըծւո՛ր թէ՛նէկրաֆլաբընն
միւրպալէղալը՝ օլապիլեճէկինն, վէ Անատոս-
լուանն անվալինն քէնտիսի օգոռար թէն-
լիքէլն վէ ֆէվզէլատէ զանն իթմէտիկի-
նն, ժամաֆինի եկերչի հըլ պլը ռուգուաթ
օլմամաք գապլի օլաա, հիւքըւմէթէ լիւ-
սիւմ գալմահաճաղընը պէհան իյլէմիշ
պոլըր, Տաննիլ պէյ, քէնտալը, Անատօլներու
հըր թարաթընը կէզմիլ օլաղըրըռաան, էքր-
մէլէրբին վէ Բիւրսըլէրբին արկալընի պլնսի-
կինն, վէ տահա հէնուգ մէմուրիթիթի պա-
շընա կէշմիշ օլաղըրըռաան, վաղիլէթ
թէտգիգ խտէճէկինն, վէ Անատօլըտա էմ-
նիլէթ վէ ասարչի իսատէ իթմէք իւզլըէ
վէսալթը լաղլմէյէ թէնէղպլուա իյլէհէճէ-
կինն, վէ բաթրլիգ էքսնն իւրպէ իյլէ-
տիլիլ պլը թէնէկրաֆլաբն Իշար օլըռաան Ո-
ղլմ վազըրտը հազգընտա թաշըգաթ իճ-
րա իթտիթէճէկինն իֆատէ իյլէմիշ սիւր

* * * Բաթրիգ է ֆ. Զինն իրայե իլլէտիկի
 թէէկէրաֆլալըն միւնտէրիճաթը հազգըն-
 տա՝ Տանիշ պէյին՝ Կմիւ. պալէհալը օլտըղընը
 վէ Անաադոլլաա ֆէվզէլատէ աստ օլտնա-
 ճազ ա՛ռլօլ մէվճուտ. Զլմատըղընը զանն
 իթիտիկիլիք՝ պէնանն իլլէմէսի՝ էլմըճնի
 Բաթրիգիսաննիլ մէհաֆիլիւն սուի թէէն-
 սիր իթմիշ տիր. խուսուտա քի Արշարու-
 նի Սրբազաննն զիհաթէթ վէ մրւադաթը
 իլլէնիւնտէ Տախիլիէ նէզարէթիինէ վարիտ
 օլտըղը մըւճիթէմիլ օլան պաղը թէէկրաֆ-
 լարտա, Անաադոլլընն Բուսիա սիսօրընտա
 վաղը պաղը ճիւթիթէրինտէ, վաղիյէթ,
 Տանիշ պէյին զաննընը, իֆատաթընը
 Ելմապիթիթիւն թէէքլիկ իտէճէք պիր սու-
 լէթանն պուլլըմըլ տրը:

* * * Պու սլապտէ էրմէնի բաթրիգիւս,
 նէսինէ աթլտէքի թէլէկրաֆլար կէլ-
 միչ տիր.

Գաւառ, 18 Օգոստ. — Ի թի կենն էվ-
վէլ Շառախըն Բրմէնց զարիէսինտէ Մըր
Մէնէնի ալէնէսի 5 էրքէք վէ 2 գառը-
ը իւլէֆ ի իմիւլէր — վէ քէօլիս եաղմահա
վիմիւլլէր տիր Շառախա գօմլու օլան
էմանկվլ զարիէսի տէ էշլընս իմարափըն-
նան մուհնէրէ. ի իւլմըն տիր Սպարթ
գաւառապաղնտա տախի պիր էրմէնի քէօ.

